

Not: Yeraltı sularının belediyelerin tasarrufu hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/ 4395576

23/08/2022

Konu : GÖRÜŞ (Sondaj Kuyularının Ücretlendirilmesi Hk.)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Belediye Başkanlığının 16.02.2022 tarihli ve 22000160 sayılı yazısı.
b) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünün 18.02.2022 tarihli ve 2985008 sayılı yazısı

Belediye Başkanlığından alınan ilgi (a) yazıda özetle; belediye mücavir alan sınırları içerisinde bulunan besihane, tavuk çiftliği vb. işletmelerin içme ve kullanma suyu amacıyla, sondaj kuyusu açarak su ihtiyaçlarını karşıladıklarını, kuyu açılması aşamasında belediye başkanlığından izin talep edildiğini, talep edilen bu izin için verilen belgeden ücret alınıp alınmayacağı ve su kuyularına sayaç takma zorunluluğu getirilerek ücret talep edilip edilemeyeceği hususlarında Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere yeraltı suları, Anayasa'nın 168 nci maddesi kapsamında "*Tabii Servet ve Kaynaklar*" içerisinde yer almaktadır. Bu bakımdan, Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yer altı suları, sahipsiz kamu malları arasında kabul edilmektedir.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun uyarınca yeraltı suları umumi sular meyanında olup Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tabidir. Mezkûr Kanun uyarınca yeraltı sularının aranma/işletilme görev ve yetkisi, kamu tüzel kişiliğini haiz kamu kurumu niteliğindeki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne (DSİ) verilmiştir. Buna bağlı olarak herhangi bir yerde kuyu açma, açılan işletme kuyularının intifa hakkının, gerçek veya tüzel kişilere devretme veya kiralamaya yetkisi de DSİ'ye verilmiştir. Aynı Kanun uyarınca kişilerin kuyu açarak kendi ihtiyaçlarına yetecek kadar yeraltı suyu kullanma iznini de DSİ vermektedir. DSİ tarafından verilen izin sonucu kişilerin kullanımını aşan doğal kaynak sularının 2886 sayılı Kanun kapsamında kiraya verilmesi, il özel idarelerinin yetkisine bırakılmış olup büyükşehirlerde bu yetki 5216 sayılı Kanun'un 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (r) bendindeki "*kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak.*" hükmüne istinaden büyükşehir belediyelerince kullanılmaktadır. Dolayısıyla özel hukuk kişilerinin yeraltı sularını kullanması, ya DSİ'nin tek taraflı işlemi olan kullanma ruhsatıyla ya da konusuna göre il özel idaresi/büyükşehir belediyesi veya DSİ ile yapılan sözleşmeyle mümkündür. Başka bir deyişle işletme amacına yönelik DSİ tarafından açılan kuyuların intifa hakkı, DSİ tarafından kiraya verilir iken; DSİ'den izin alarak özel hukuk kişilerinin açtıkları kuyulardaki yeraltı suyunun kiraya verilmesinde il özel idareleri/büyükşehir belediyeleri yetkilidir.

Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde yer alan "*kaynak sularını işletmek veya işlettmek*" yetkisine istinaden belediyeler kendilerine tahsis edilen kaynak sularını içme ve kullanma suyu olarak beldede yaşayanlara ücreti mukabilinde satmaktadır.

Diğer taraftan, 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu uyarınca doğal mineralli veya jeotermal sulara ilişkin izin ve ruhsat işlemlerini büyükşehirlerde

Not: Yeraltı sularının belediyelerin tasarrufu hk.

Yatırım İzleme Koordinasyon Başkanlıkları (YİKOB), diğer yerlerde ise il özel idareleri yürütmektedir.

Öte yandan, 3202 sayılı Köye Yönelik Hizmetler Hakkında Kanun uyarınca köyler ve bağlı yerleşim yerleri ile askeri garnizonlara içme suyu tahsisleri, il özel idarelerince yürütülmektedir. Belediyeler için gerekli olan içme suyu tahsisleri de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 101 inci maddesi kapsamında Bakanlığımızca (Milli Emlak Genel Müdürlüğü) yürütülmektedir. Ayrıca 167 sayılı Kanun ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 121 inci maddesi uyarınca DSİ de gerçek ve tüzel kişilere tahsis işlemi yapabilmektedir. Yine 6200 sayılı Kanun'un ek 7 nci maddesi uyarınca ilgili kanunların verdiği yetkiye istinaden su kaynaklarının diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca tahsisi, kiralanması, ruhsatlandırılması gibi işlemlerde DSİ'nin görüşü alınmakta olup bu şekilde özel bir yetkinin bulunması durumunda DSİ tarafından ayrıca bir tahsis işlemi yapılmamaktadır.

Sonuç olarak, cari mevzuat hükümleri kapsamında belediyelerin (yeraltı suları bakımından) su tahsisi ile ilgili bir yetkisinin bulunmadığı, kişilerin kuyu açarak kendi ihtiyaçlarına yetecek kadar yeraltı suyu kullanma iznini Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden aldıkları, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilen izin sonucu kişilerin kullanımını aşan doğal kaynak sularının 2886 sayılı Kanun kapsamında kiraya verilmesinin de il özel idarelerinin yetkisinde bulunduğu, bu bakımdan İdarenizce belirtilen yerlerdeki su kuyularının açılmasına izin verilmesinin veya su kuyularından çıkarılan suya sayaç takılarak ücrete tabi kılınmasının mümkün olmadığı; öte yandan kuyu açılması aşamasında ilgililerce 2464 sayılı Kanunun 97 nci maddesinde belirtilen şartlar dâhilinde bir hizmet talebinden bulunulması halinde bu madde uyarınca ücret alınabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür